

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ПСИХОЛОГІЯ
ООК – 09

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Науково-педагогічний працівник 	Михальська Світлана Анатоліївна Посада: завідувач, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Науковий ступінь: доктор психологічних наук Вчене звання: професор Е-mail викладача: svitlana2308@kpnu.edu.ua Профайл викладача: https://kaf-korped.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/mykhalska-svitlana-anatoliivna/ Контактний тел. +380674171335
Е-mail кафедри логопедії та спеціальних методик	kaflogoped@ukr.net, kaflogoped@kpnu.edu.ua
Освітньо-професійна програма	Спеціальна освіта (Логопедія)
Спеціальність	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація	А6.01 Логопедія
Галузь знань	А Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус освітнього компонента (ОК)	Обов'язковий освітній компонент професійної підготовки
Сторінка курсу в MOODLE:	https://moodle.kpnu.edu.ua/user/view.php?id=1974&course=489 https://moodle.kpnu.edu.ua/user/view.php?id=1974&course=3877
Консультації	Згідно графіку консультації, що розміщено на сайті кафедри логопедії та спеціальних методик. https://logo.kpnu.edu.ua/dokumentatsiia/hrafik-konsultatsij/

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ		
Міждисциплінарні зв'язки	«Вступ до спеціальності»	
Мова викладання	українська	
Обсяг освітнього компоненту		
Найменування показників	Характеристика освітнього компоненту	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	1	1
Семестр вивчення	1	1
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	48 год.	12 год.
Лекційні заняття	24 год.	6 год.
Практичні заняття	24 год.	6 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	108 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен
Мета і завдання курсу	<p>Метою курсу: «Психологія» є вивчення основних методологічних та теоретичних засад, методів дослідження психологічних явищ, закономірностей розвитку психічних процесів, станів та властивостей особистості, основних методів психології.</p> <p><i>Завдання курсу:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -сформувати уявлення про розвиток наукових поглядів на психічне життя людини; - ознайомити з методами і принципами психологічного дослідження; - сформувати уявлення про зв'язок психічних явищ з віковими характеристиками; - вироблення практичних вмінь та навичок використання здобутих знань в подальшій професійній діяльності; - формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду. 	
ФОРМАТ КУРСУ		
Форми та види проведення навчальних занять	лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота.	
Методи та форми контролю	<p><u>Методи контролю:</u> опитування на практичних заняттях, участь в дискусіях, вирішення проблемних кейсів, тощо.</p> <p><u>Форми контролю:</u> розробка презентацій, програм, тощо</p>	

Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання	Технічне комп'ютерне забезпечення для показу презентацій, відео матеріалів
Інтегральна компетентність (ІК) Загальні компетентності (ЗК) Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти загалом та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК – 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК – 7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК – 10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК – 11 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.</p> <p>СК – 6 Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання у контексті логопедичного супроводу.</p> <p>СК – 9 Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.</p> <p>СК – 10 Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами, з дітьми з порушеннями мовлення.</p> <p>СК – 11 Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>СК 13 Здатність будувати гармонійні стосунки з особами з порушеннями мовленнєвого розвитку і з особливими освітніми потребами, їх сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p> <p>СК – 14 Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.</p> <p>СК – 16 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
<i>СХЕМА КУРСУ СХЕМА КУРСУ</i>	
	Денна форма
	Кількість годин

Назви змістових модулів і тем	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Пізнавальні процеси та індивідуально-типологічні особливості особистості							
Тема 1. Предмет та методи психології	6	2	2	-	-	2	-
Тема 2. Відчуття	7	1	1	-	-	5	-
Тема 3. Сприймання	7	1	1	-	-	5	-
Тема 4. Увага	9	2	2	-	-	5	-
Тема 5. Пам'ять	9	2	2	-	-	5	-
Тема 6. Мислення	16	4	4	-	-	8	-
Тема 7. Уява	7	1	1	-	-	5	-
Тема 8. Мовлення	7	1	1	-	-	5	-
Тема 9. Емоції і почуття	8	2	1	-	-	5	-
Тема 10. Воля	8	2	1	-	-	5	-
Тема 11. Індивідуально-психологічні властивості особистості	17	2	4	-	-	11	-
Тема 12. Особистість і діяльність	19	4	4	-	-	11	-
Разом за змістовим модулем 1	36	6	8	-	-	72	-
Заочна форма							
Назви змістових модулів і тем	Разом	Кількість годин у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Пізнавальні процеси та індивідуально-типологічні особливості особистості							
Тема 1. Предмет та методи психології.	6,5	2	2	-	-	6	-
Тема 2. Відчуття.	8,5			-	-	8	-
Тема 3. Сприймання	8,5			-	-	8	-
Тема 4. Увага.	8,5			-	-	8	-
Тема 5. Пам'ять	9			-	-	8	-
Тема 6. Мислення	11			-	-	10	-
Тема 7. Уява	9	2	2	-	-	8	-
Тема 8. Мовлення	9			-	-	8	-
Тема 9. Емоції і почуття	9			-	-	8	-
Тема 10. Воля	9			-	-	8	-
Тема 11. Індивідуально-психологічні властивості особистості	16	2	2	-	-	14	-
Тема 12. Особистість і діяльність	16			-	-	14	-
Разом годин	120	6	6	-	-	108	-

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- ПРН –2 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.
- ПРН – 4 Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров’я дитини.
- ПРН – 6 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з урахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.
- ПРН – 8 Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.
- ПРН – 10 Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, реалізовувати логопедичний супровід з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.
- ПРН – 13 Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, з порушеннями мовленнєвого розвитку, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.
- ПРН – 14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вчителя, асистента вчителя зі спеціальної освіти, вчителя-логопеда.
- ПРН –15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.
- ПРН – 16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.
- ПРН – 17 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.
- ПРН – 18 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Необхідність дотримання обов’язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КПНУ https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>
- Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов’язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
- Визнання результатів навчання окремих тем курсу, самостійної роботи шляхом неформальної/інформальної освіти здобувачами вищої освіти регламентується Порядком визнання в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>), якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).
- Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Форми оцінювання	<p>Форми поточного контролю: під час практичних занять (опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене, вибіркове), написання есе, підготовка звіту про виконання практичних завдань та його захист), контроль за самостійною роботою (опитування).</p> <p>Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.</p> <p>Формою підсумкового контролю є екзамен.</p> <p>https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-</p>
-------------------------	---

7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZVFjdnA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrsfoQ
--

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за національною шкалою
		екзаменаційна
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX	незадовільно
34 і менше	F	

<p>Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання психології. 2. Людина, індивід, особистість як об'єкт вивчення психології. 3. Зв'язок психології з іншими науками, що вивчають людину. 4. Місце психології в системі сучасних наук. 5. Основні вимоги до методів психологічних досліджень. Їх класифікація, властивості і межі використання. 6. Становлення психології як науки. Історичні етапи розвитку психології. 7. Загальне поняття психіки і свідомості. 8. Основні функції психіки. 9. Етапи розвитку психіки людини. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини (Л. Виготський). 10. Свідомість як вищий рівень розвитку психіки. Функції свідомості. 11. Поняття особистості в психології. Основні чинники і умови розвитку особистості. 12. Психологічна теорія діяльності О. Леонтьєва. 13. Категорія діяльності в психології. Єдність свідомості і діяльності. 14. Структура і види діяльності людини. Дія, основні характеристики дії. 15. Самооцінка та «Я-концепція» як важливі особистісні утворення. 16. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Їх ознаки та характеристики. 17. Загальна характеристика психічних процесів. 18. Психічні властивості людини. Роль психічних властивостей в житті людини. 19. Загальне поняття про психічні стани. Роль психічних станів в житті людини. 20. Загальне поняття про відчуття. 21. Види відчуттів. Характеристика їх основних видів. 22. Основні властивості та характеристики відчуттів (якість, інтенсивність, тривалість, локалізація). Абсолютний та відносний поріг. 23. Загальна характеристика сприйняття. Взаємозв'язок між сприйняттям та відчуттями. Властивості та типи сприйняття. 24. Загальна характеристика психологічного процесу увага. Основні види уваги. основні характеристики властивостей уваги. 25. Загальна характеристика пам'яті як психічного пізнавального процесу. Основні види пам'яті. Процеси та механізми пам'яті. Порушення пам'яті. 26. Загальна характеристика мислення як психічного пізнавального
---	---

процесу. Основні форми мислення: поняття, розуміння, умовивід.

27.Інтелект. Розумові операції. Аналіз та синтез як основні операції мислення.

28. Загальна характеристика мовлення. Основні види та функції мовлення.

29.Загальна характеристика уяви та її роль в психічній діяльності людини. Види уяви. Основні етапи створення образів.

30. Загальна характеристика емоційного життя людини. Співвідношення понять «емоції» та «почуття».

31. Види емоцій та їх загальна характеристика.

32.Психологічні теорії емоцій. Основні функції емоцій та їх значення в житті людини.

33. Загальна характеристика вольових дій. Основні функції волі.

34. Психологічна структура вольового акту.

35. Вольові властивості та їх розвиток. Апраксія та абулія.

36. Загальне поняття про темперамент. Його основні властивості.

37. Основні властивості нервової системи.

38. Загальне поняття про характер особистості. Особливості характеру як психічного феномену. Відмінності між характером та темпераментом.

39. Риси характеру. Класифікація рис характеру.

40.Формування та розвиток характеру в онтогенезі.

41. Структура характеру. Центральні компоненти.

42. Здібності особистості. Природа людських здібностей.

43. Задатки і здібності.

44. Концепції здібностей.

45. Види здібностей.

46. Структура здібностей.. Сенситивні періоди розвитку здібностей в особистості.

47. Біологічне, соціальне і культурне в людині.

48. Взаємозв'язок понять індивід, особистість, індивідуальність.

49. Психологічна структура особистості.

50. Спрямованість особистості.

51. Активність особистості та самоуправління.

50. Основні характеристики активності та діяльності.

52. Теорії діяльності.

53. Структура активності та діяльності.

54. Динаміка і саморегуляція активності особистості.

55. Основні види діяльності та їх розвиток в онтогенезі.

56. Розвиток спілкування в онтогенезі.

57. Спілкування як потреба.

58. Класифікація видів спілкування.

59. Класифікація функцій спілкування.

60. Три сторони спілкування: комунікативна, інтерактивна і перцептивна сторони спілкування.

61. Основні стилі спілкування.

62. Комунікативні бар'єри.

63. Визначення конфлікту та його психологічний зміст.

64. Функції конфліктів. Позитивна та негативна сторона конфліктів.

65. Фактори виникнення та ескалації конфліктів.

66. Класифікації конфліктів.

67. Основні фази та етапи виникнення і розвитку конфліктів (структура конфлікту).

68. Фази завершення та вирішення конфліктів.

69. Психічна стійкість особистості.

<p>Рекомендована література (основна, додаткова, інтернет-ресурси)</p>	<p>70. Значення емоційної саморегуляції та стресостійкості в житті людини</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. 512 с. 2. Загальна психологія: підручник / за загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. 4-те вид., переробл. і доп. Том 1. Київ: Видавництво Людмила, 2025. 568 с. 3. Історія психології: навчальний посібник. Уклад. О.А. Логвіна, Ю.П. Данчук. 2-ге вид. доп. (електронний посібник) Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2022. 108 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6847/Lohvina-Danchuk-Istoriia-psykholohii.pdf?sequence=1&isAllowed=y 4. Михальська С. Психологія мовленнєвої поведінки дитини 5-7 років життя : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2020. 360 с.
	<p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Столяренко О.Б., Чайковська О.М. Вікова психологія : навч. посіб. - Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2016. 251 с. 2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. [текст] навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. К.: Центр учбової літератури, 2016. 388 с. 3. Кобильченко В., Омельченко І. Спеціальна психологія : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 224 с. 4. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посіб. 3-є вид., перероб. та доповн. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 272 с. 5. Михальська С. Вікові досягнення особистісного розвитку дитини 5-7 років життя та критеріальні оцінки її мовленнєвої поведінки. <i>Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology</i>. VIII (87), Issue: 219. Budapest, 2020. Pp. 56–59. DOI: https://doi.org/10.31174/SEND-PP2020-219VIII87-12 6. Михальська С. Аналіз витоків комунікативності особистості в наукових дослідженнях. <i>Молодий вчений</i>. 2019. №12 (76). С. 267–270. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-12-76-55 7. Михальська С. Мовленнєва поведінка як прояв успішності взаємодії дитини з оточенням. <i>Теорія і практика сучасної психології</i> : зб. наук. пр. Класичного приватного університету. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. №6. Т.2. С. 95–99. 8. Михальська С. Психологічні особливості комунікативної сфери дітей із порушенням зору. <i>Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму</i>: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. м. Кам'янець-Подільський: Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. С. 257-259. 9. Михальська С., Мрачковська Т. Вивчення мотивації до навчальної діяльності у молодших школярів з розладами спектру аутизму та порушеннями інтелектуального розвитку. <i>Inclusion and Diversity</i> : науковий журнал, 2025. Вип. 6. С. 30–33. URL : https://doi.org/10.32782/inclusion/2025.6.5 10. Михальська С.А., Сливка Т. Розвиток вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки молодшими школярами з особливими освітніми потребами. <i>Інноваційна педагогіка</i>. 2024. Вип. 67. С. 98–102. URL : http://innovpedagogy.od.ua/archives/2024/67/part_2/21.pdf 11. Практикум із психології : навч. посібник / О. О. Резван, Н. С. Моргунова, О. В. Кір'янова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 157 с. 12. Психодіагностика: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / укладач О. В. Гудима. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 200 с. URL:

	<p>http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9161 13. Психологічний супровід інклюзивної освіти : підручник / за заг. ред. Т.О. Докучиної. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2020. 172 с.</p>
	<p>Інтернет-ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Варій М. Й. Загальна психологія.. URL: http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html2. Максименко С. Д. Загальна психологія. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/zagalna_psihologiya_-_maksimenko_sd3. Сучасні напрями зарубіжної психології: психологія особистості: підручник / Е. Л. Носенко, І. Ф. Аршава. Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 261 с. URL: http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/suchasinapramypsychologii.doc4. Чумак О.А. Психологія особистості: навч. посіб. URL: http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1784/1/Choomak.pdf